

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

**Економічний факультет**

**Кафедра фінансів і кредиту**

## **СИЛАБУС**

**навчальної дисципліни**

**«Фінанси»**

**обов'язкова**

**Освітньо-професійна  
програма:**

**Фінанси, банківська справа та страхування**

**Спеціальність:**

**072 Фінанси, банківська справа та страхування**

**Галузь знань:**

**07 Управління та адміністрування**

**Рівень вищої освіти:**

**перший (бакалаврський)**

**Факультет:**

**економічний**

**Мова навчання:**

**українська**

**Розробник:**

**Бак Н.А., доцент кафедри фінансів і кредиту,  
к.е.н., доцент**

**Профайл викладача:**

**<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytu/bak-nataliya-andriyivna>**

**Контактний тел.:**

**0372-509469**

**E-mail:**

**n.bak@chnu.edu.ua**

**Сторінка курсу в Moodle:**

**<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2840>**

**Консультації:**

**он-лайн консультації - згідно з графіком  
очні консультації – за попередньою домовленістю**

**1. Анотація навчальної дисципліни.** Навчальна дисципліна «Фінанси» належить до обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Після завершення засвоєння змісту дисципліни здобувачі отримають базові фундаментальні знання з фінансів і набудуть відповідних фахових компетентностей для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування.

**2. Мета навчальної дисципліни** - сформувати базові фундаментальні знання з фінансів, зрозуміти та засвоїти закономірності їх функціонування на макро-, мезо- і мікрорівні як теоретичної основи фахових рішень у сфері фінансово-господарської діяльності економічних агентів, а також фінансової політики та розвитку фінансової системи країни.

**3. Пререквізити.** Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси», - це «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Вступ у спеціальність», «Гроші і кредит». Вивчення дисципліни «Фінанси» - це основа для засвоєння інших обов'язкових дисциплін, зокрема «Фінанси домогосподарств», «Фінанси підприємств», «Податкова система», «Бюджетна система», «Страхування», «Фінансовий ринок», а також для виконання курсової роботи.

**4. Результати навчання.** Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінанси» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

***Інтегральна компетентність:***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

***Загальні та фахові компетентності:***

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань і постійно підвищувати свою професійну підготовку.

***Програмні результати навчання:***

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем і способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.
- ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях і професійному спілкуванні.
- ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань.

## 5. Опис навчальної дисципліни

### 5.1. Загальна інформація

| Форма навчання | Рік підготовки | Семестр | Кількість |       | Кількість годин |           |             |             |                   |                        | Вид підсумкового контролю |
|----------------|----------------|---------|-----------|-------|-----------------|-----------|-------------|-------------|-------------------|------------------------|---------------------------|
|                |                |         | кредитів  | годин | лекції          | практичні | семінарські | лабораторні | самостійна робота | індивідуальні завдання |                           |
| Денна          | II             | III     | 5         | 150   | 30              | 45        | -           | -           | 75                | -                      | залік                     |
|                | II             | IV      | 5         | 150   | 30              | 45        | -           | -           | 75                | -                      | екзамен                   |
| Заочна         | II             | III     | 5         | 150   | 8               | 8         | -           | -           | 134               | -                      | залік                     |
|                | II             | IV      | 5         | 150   | 8               | 8         | -           | -           | 134               | -                      | екзамен                   |

### 5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем                                                                                                                                                                                                                                                        | Кількість годин                                   |   |     |              |      |   |              |   |     |              |      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---|-----|--------------|------|---|--------------|---|-----|--------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                      | денна форма                                       |   |     |              |      |   | заочна форма |   |     |              |      |    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                      | усього                                            |   |     | у тому числі |      |   | усього       |   |     | у тому числі |      |    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                      | л                                                 | п | лаб | інд          | с.р. |   | л            | п | лаб | інд          | с.р. |    |
| <b>Фінанси - I</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                   |   |     |              |      |   |              |   |     |              |      |    |
| <b>Теми лекційних занять</b>                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Змістовий модуль 1. Основи теорії фінансів</b> |   |     |              |      |   |              |   |     |              |      |    |
| <b>Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансової науки як складової системи фінансових знань; знати історичні аспекти розвитку фінансової науки, еволюцію української фінансової думки, сучасні тенденції розвитку фінансової науки | 14                                                | 4 | 4   | -            | -    | 6 | 14           | - | 1   | -            | -    | 13 |
| <b>Тема 2. Фінанси як предмет</b>                                                                                                                                                                                                                                                    | 11                                                | 2 | 2   | -            | -    | 7 | 11           | - | 1   | -            | -    | 10 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                     |    |    |   |   |    |    |   |   |   |   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----|----|---|---|----|----|---|---|---|---|----|
| <b>фінансової науки</b><br><b>Мета:</b> розуміти місце фінансів у системі суспільних відносин, дискусійні аспекти їх суті та функцій; характеризувати взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями                                                                                                                                         |                                                                                     |    |    |   |   |    |    |   |   |   |   |    |
| <b>Тема 3. Фінансові ресурси</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансових ресурсів, їх склад; знати джерела фінансових ресурсів, напрямки та форми їх використання; характеризувати резерви як складову фінансових ресурсів держави                                                                                                                    | 11                                                                                  | 2  | 3  | - | - | 6  | 12 | 1 | - | - | - | 11 |
| <b>Тема 4. Фінансова система держави</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансової системи; знати принципи її побудови, склад; характеризувати компоненти фінансової системи; усвідомлювати вплив фінансової системи на розвиток національної економіки                                                                                                 | 14                                                                                  | 2  | 4  | - | - | 8  | 12 | 1 | 1 | - | - | 10 |
| <b>Тема 5. Фінансова політика</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансової політики як складової економічної політики, її завдання та принципи реалізації; знати типи та види фінансової політики; характеризувати її складові та напрямки; розкрити пріоритети фінансової політики України на сучасному етапі соціально-економічного розвитку держави | 11                                                                                  | 2  | 4  | - | - | 5  | 12 | 1 | 1 | - | - | 10 |
| <b>Тема 6. Фінансовий механізм</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансового механізму, його зміст і призначення; характеризувати складові елементи фінансового механізму; знати роль фінансового механізму та напрямки її посилення                                                                                                                   | 12                                                                                  | 2  | 4  | - | - | 6  | 12 | 1 | - | - | - | 11 |
| Разом за змістовим модулем 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 73                                                                                  | 14 | 21 | - | - | 38 | 73 | 4 | 4 | - | - | 65 |
| <b>Теми лекційних занять</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Змістовий модуль 2. Фінансовий менеджмент і фінанси суб'єктів мікроекономіки</b> |    |    |   |   |    |    |   |   |   |   |    |
| <b>Тема 7. Фінансовий менеджмент</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансового менеджменту, його мету й завдання; знати принципи та функції фінансового менеджменту; розрізняти його стратегію й тактику; характеризувати механізм реалізації фінансового менеджменту                                                                                  | 16                                                                                  | 4  | 4  | - | - | 8  | 16 | 1 | - | - | - | 15 |
| <b>Тема 8. Управління державними фінансами</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст, функціональні елементи та принципи управління                                                                                                                                                                                                                            | 11                                                                                  | 2  | 4  | - | - | 5  | 11 | - | 1 | - | - | 10 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                             |    |    |   |   |    |     |   |   |   |   |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|----|----|---|---|----|-----|---|---|---|---|-----|
| державними фінансами;<br>характеризувати діяльність його<br>суб'єктів в Україні; знати напрями<br>розвитку системи управління<br>державними фінансами в Україні                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                             |    |    |   |   |    |     |   |   |   |   |     |
| <b>Тема 9. Фінансове планування та прогнозування</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансового планування як функції фінансового менеджменту; знати засади організації фінансового планування та прогнозування; характеризувати систему фінансових планів, їх взаємозв'язок                                                                                                                                                                                               | 12                                          | 2  | 4  | - | - | 6  | 12  | 1 | 1 | - | - | 10  |
| <b>Тема 10. Фінансовий контроль</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансового контролю як функції фінансового менеджменту; знати систему його організації в Україні; характеризувати аудит як різновид фінансового контролю                                                                                                                                                                                                                                               | 13                                          | 2  | 4  | - | - | 7  | 13  | - | 1 | - | - | 12  |
| <b>Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть і функції фінансів суб'єктів господарювання; знати фактори впливу на їх організацію; характеризувати грошові потоки і фінансові ресурси суб'єктів господарювання, порядок формування, розподілу та використання їхнього прибутку, механізм формування основного та оборотного капіталу; характеризувати поняття фінансового стану суб'єкта господарювання та системи показників його оцінки | 14                                          | 4  | 4  | - | - | 6  | 14  | 1 | 1 | - | - | 12  |
| <b>Тема 12. Фінанси домогосподарств</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст фінансів домогосподарств, їхніх фінансових ресурсів, бюджету, заощаджень; знати напрями розвитку особистих фінансів у сучасних умовах; усвідомлювати необхідність інвестування в людський капітал як основи поліпшення якості життя                                                                                                                                                                 | 11                                          | 2  | 4  | - | - | 5  | 11  | 1 | - | - | - | 10  |
| <b>Разом за змістовим модулем 2</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 77                                          | 16 | 24 | - | - | 37 | 77  | 4 | 4 | - | - | 69  |
| <b>Усього годин за «Фінанси – І»</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 150                                         | 30 | 45 | - | - | 75 | 150 | 8 | 8 | - | - | 134 |
| <b>Фінанси - II</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                             |    |    |   |   |    |     |   |   |   |   |     |
| <b>Теми лекційних занять</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Змістовий модуль 3. Державні фінанси</b> |    |    |   |   |    |     |   |   |   |   |     |
| <b>Тема 13. Податки та податкова система України</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть і функції податків; знати елементи механізму оподаткування, класифікацію податків; розуміти зміст податкової системи країни та                                                                                                                                                                                                                                                          | 17                                          | 4  | 6  | - | - | 7  | 17  | 1 | 1 | - | - | 15  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |    |   |   |   |   |   |    |   |   |   |   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|---|---|---|---|----|---|---|---|---|----|
| принципів її побудови;<br>характеризувати основні критерії<br>та принципи ведення податкової<br>політики держави; розкрити<br>проблематику розвитку податкової<br>системи України                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    |   |   |   |   |   |    |   |   |   |   |    |
| <b>Тема 14. Державний бюджет і<br/>бюджетна система України</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть державного<br>бюджету, його роль у соціально-<br>економічних процесах, зміст<br>бюджетної політики та механізму її<br>реалізації; характеризувати<br>надходження державного бюджету,<br>джерела та методи їх формування,<br>витрати бюджету, механізм<br>бюджетного фінансування; знати<br>засади функціонування бюджетної<br>системи України, бюджетного<br>процесу та його особливості в<br>Україні | 17 | 4 | 6 | - | - | 7 | 17 | 1 | 1 | - | - | 15 |
| <b>Тема 15. Бюджетний дефіцит</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст дефіциту як<br>результату балансування<br>державного бюджету, його<br>причини; характеризувати види<br>бюджетного дефіциту;<br>усвідомлювати його соціально-<br>економічні наслідки; знати засади<br>фінансування та напрямки<br>обмеження й скорочення<br>бюджетного дефіциту                                                                                                                                                     | 13 | 2 | 3 | - | - | 8 | 13 | 1 | - | - | - | 12 |
| <b>Тема 16. Державний кредит</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть державного<br>кредиту, його об'єктивну<br>необхідність; характеризувати<br>державну позику, державний борг,<br>його види та боргову політику<br>держави; знати засади управління<br>державним боргом                                                                                                                                                                                                                                 | 13 | 2 | 3 | - | - | 8 | 13 | 1 | - | - | - | 12 |
| <b>Тема 17. Державні цільові фонди</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть і необхідність<br>державних цільових фондів; знати<br>їх класифікацію і джерела<br>формування; характеризувати<br>Пенсійний фонд України та інші<br>фонди соціального страхування                                                                                                                                                                                                                                              | 13 | 2 | 4 | - | - | 7 | 13 | - | 1 | - | - | 12 |
| <b>Тема 18. Місцеві фінанси</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть і призначення<br>місцевих фінансів;<br>характеризувати їх складові,<br>зокрема місцеві бюджети, їхні<br>надходження та витрати; знати<br>місце міжбюджетних відносин у<br>фінансовому забезпеченні<br>діяльності органів місцевого<br>самоврядування; усвідомлювати<br>вагомість фінансової автономії<br>органів місцевого самоврядування                                                                                             | 13 | 2 | 4 | - | - | 7 | 13 | - | 1 | - | - | 12 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                      |           |           |          |          |            |            |           |           |          |          |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------|----------|------------|------------|-----------|-----------|----------|----------|------------|
| Разом за змістовим модулем 3                                                                                                                                                                                                                                                             | 86                                                                   | 16        | 26        | -        | -        | 44         | 86         | 4         | 4         | -        | -        | 78         |
| <b>Теми лекційних занять</b>                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок<br/>і міжнародні фінанси</b> |           |           |          |          |            |            |           |           |          |          |            |
| <b>Тема 19. Фінансовий ринок</b><br><b>Мета:</b> розуміти суть і функції фінансового ринку, його роль у розвитку економічних процесів; характеризувати види фінансових ринків, їхній об'єкт, інструменти та суб'єктів; знати основні засади організації та регулювання фінансового ринку | 17                                                                   | 4         | 4         | -        | -        | 9          | 17         | 1         | 1         | -        | -        | 15         |
| <b>Тема 20. Страхування та страховий ринок</b><br><b>Мета:</b> розуміти економічно-правову природу категорії "страхування"; характеризувати форми та галузі страхування; знати базові фінансові аспекти діяльності страховиків; розкрити особливості розвитку страхового ринку в Україні | 15                                                                   | 2         | 5         | -        | -        | 8          | 15         | 1         | 1         | -        | -        | 13         |
| <b>Тема 21. Міжнародні фінанси</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст міжнародних фінансів, світового фінансового ринку, міжнародних розрахунків; знати фактори їх розвитку; характеризувати фінансові аспекти діяльності міжнародних організацій                                            | 17                                                                   | 4         | 5         | -        | -        | 8          | 17         | 1         | 1         | -        | -        | 15         |
| <b>Тема 22. Фінансова безпека держави</b><br><b>Мета:</b> розуміти зміст і базові елементи фінансової безпеки держави; характеризувати її підсистеми та механізм забезпечення; знати фіскальні правила стабілізації державних фінансів                                                   | 15                                                                   | 4         | 5         | -        | -        | 6          | 15         | 1         | 1         | -        | -        | 13         |
| Разом за змістовим модулем 4                                                                                                                                                                                                                                                             | 64                                                                   | 14        | 19        | -        | -        | 31         | 64         | 4         | 4         | -        | -        | 56         |
| <b>Усього годин за «Фінанси-ІІ»</b>                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>150</b>                                                           | <b>30</b> | <b>45</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>75</b>  | <b>150</b> | <b>8</b>  | <b>8</b>  | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>134</b> |
| <b>Разом годин</b>                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>300</b>                                                           | <b>60</b> | <b>60</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>180</b> | <b>300</b> | <b>16</b> | <b>16</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>268</b> |

### 5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Фінанси» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне вивчення, а також виконання дослідницького завдання по кожному змістовому модулю. Зміст завдання полягає в необхідності підготувати одну презентацію-відповідь на обране питання з наведеного нижче переліку (разом чотири презентації протягом двох семестрів вивчення дисципліни). За кожну презентацію, в якій викладено обґрунтовану думку, здобувач може отримати 5 балів. Кількість балів, в яку оцінено виконання дослідницького завдання, може бути зменшена за наступні недоліки: неповна відповідь, порушення логіки викладу матеріалу, недостатня аргументація, обмежене використання довідкових джерел, недбале оформлення. В цілому результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях.

| №<br>п/п | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Кількість годин |                |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------|
|          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | денна<br>ф.н.   | заочна<br>ф.н. |
| 1        | <b>Тема: Становлення та розвиток фінансової науки</b><br>1. Ретроспектива української фінансової думки: видатні представники й наукові школи.<br>2. Українська фінансова думка як складова сучасної фінансової науки.                                                                                                                                                                                                                                             | 6               | 13             |
| 2        | <b>Тема: Фінанси як предмет фінансової науки</b><br>1. Фінанси як об'єктивна економічна категорія.<br>2. Функції фінансів.<br>3. Фінансові категорії, їх суть і загальна характеристика.                                                                                                                                                                                                                                                                          | 7               | 10             |
| 3        | <b>Тема: Фінансові ресурси</b><br>1. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси, їх склад і характеристика.<br>2. Інвестиційні ресурси Української держави: проблеми формування та використання.                                                                                                                                                                                                                                                        | 6               | 11             |
| 4        | <b>Тема: Фінансова система держави</b><br>1. Фінансова система України та основні напрямки її розвитку в сучасних умовах.<br>2. Напрями перебудови фінансових відносин у сучасних умовах.                                                                                                                                                                                                                                                                         | 8               | 10             |
| 5        | <b>Тема: Фінансова політика</b><br>1. Роль фінансів у створенні та функціонуванні територій пріоритетного розвитку в Україні та за кордоном.<br>2. Фінансове забезпечення підготовки кадрів для національної економіки України.<br>3. Сучасні пріоритети фінансової політики Українського уряду.                                                                                                                                                                  | 5               | 10             |
| 6        | <b>Тема: Фінансовий механізм</b><br>1. Фінансові важелі управління економічним розвитком та їх роль в сучасних умовах.<br>2. Дієвість фінансового механізму забезпечення розвитку Української держави.                                                                                                                                                                                                                                                            | 6               | 11             |
| 7        | <b>Тема: Фінансовий менеджмент</b><br>1. Суть і місце фінансового менеджменту в управлінні фінансами суб'єктів господарювання.<br>2. Особливості фінансового менеджменту на підприємствах різних форм власності.                                                                                                                                                                                                                                                  | 8               | 15             |
| 8        | <b>Тема: Управління державними фінансами</b><br>1. Управління централізованими фінансовими ресурсами в умовах воєнного стану та напрямки його вдосконалення.<br>2. Особливості виконання функціональних завдань органами управління державними фінансами в кризових умовах.                                                                                                                                                                                       | 5               | 10             |
| 9        | <b>Тема: Фінансове планування та прогнозування</b><br>1. Напрямки розвитку фінансового планування в умовах реформування фінансового механізму.<br>2. Особливості фінансового прогнозування на макро-, мезо- і мікрорівні економічної системи країни.                                                                                                                                                                                                              | 6               | 10             |
| 10       | <b>Тема: Фінансовий контроль</b><br>1. Інститути фінансового контролю в Україні та взаємозв'язок між ними.<br>2. Фінансовий аудит: проблеми розвитку та напрями вдосконалення аудиторської діяльності в Україні.                                                                                                                                                                                                                                                  | 7               | 12             |
| 11       | <b>Тема: Фінанси суб'єктів господарювання</b><br>1. Децентралізовані фінансові ресурси, їх склад і джерела формування в умовах ринкової економіки.<br>2. Взаємовідносини підприємств з бюджетом та їх вплив на формування децентралізованих фінансових ресурсів.<br>3. Роль фінансів у формуванні і використанні оборотного капіталу суб'єктів господарювання.<br>4. Фінансові аспекти створення, реформування і ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності. | 6               | 12             |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |    |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|----|
|    | <p>5. Фінансові аспекти розвитку малого бізнесу в Україні.</p> <p>6. Фінансові аспекти розвитку підприємств з іноземним капіталом в Україні.</p> <p>7. Фінансові аспекти розвитку оренди та лізингу в Україні.</p> <p>8. Фінансові аспекти розвитку акціонерних товариств в Україні.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |   |    |
| 12 | <p><b>Тема: Фінанси домогосподарств</b></p> <p>1. Перспективи активізації джерел фінансового забезпечення домогосподарств в Україні.</p> <p>2. Роль фінансових ресурсів домогосподарств у кризових умовах розвитку країни.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 5 | 10 |
| 13 | <p><b>Тема: Податки та податкова система України</b></p> <p>1. Проблеми розвитку податкової системи і податкової політики України на сучасному етапі.</p> <p>2. Теоретичні та практичні аспекти функціонування податку на додану вартість в Україні.</p> <p>3. Непряме оподаткування, його роль у формуванні доходів державного бюджету України.</p> <p>4. Механізм оподаткування доходів і майна фізичних осіб, основні напрямки його розвитку.</p> <p>5. Механізм оподаткування прибутку підприємств і перспективи його вдосконалення.</p> <p>6. Державна податкова служба України та її роль в адмініструванні обов'язкових бюджетних платежів.</p> | 7 | 15 |
| 14 | <p><b>Тема: Державний бюджет і бюджетна система України</b></p> <p>1. Бюджетна система України, проблеми її розвитку.</p> <p>2. Роль державного бюджету в реалізації програми відбудови та розвитку економіки України.</p> <p>3. Планування та виконання бюджетів в умовах трансформації економічної системи України.</p> <p>4. Бюджетне планування та можливості вдосконалення його механізму в сучасних умовах.</p> <p>5. Особливості бюджетної політики Української держави в умовах ринкових перетворень.</p> <p>6. Роль державного бюджету в забезпеченні соціального захисту населення України в сучасних умовах.</p>                            | 7 | 15 |
| 15 | <p><b>Тема: Бюджетний дефіцит</b></p> <p>1. Економічні та соціальні наслідки бюджетного дефіциту в Україні.</p> <p>2. Особливості механізму покриття бюджетного дефіциту в кризових умовах розвитку держави.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 8 | 12 |
| 16 | <p><b>Тема: Державний кредит</b></p> <p>1. Державні позики як основна форма державного кредиту в Україні.</p> <p>2. Внутрішні та зовнішні запозичення в Україні: реалії та перспективи.</p> <p>3. Управління державним боргом України та основні напрями його вдосконалення.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 8 | 12 |
| 17 | <p><b>Тема: Державні цільові фонди</b></p> <p>1. Роль державних цільових фондів в економічному та соціальному розвитку суспільства.</p> <p>2. Державне соціальне страхування: необхідність і можливості в сучасних умовах.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 7 | 12 |
| 18 | <p><b>Тема: Місцеві фінанси</b></p> <p>1. Місцеві фінанси в системі фінансових відносин суспільства, необхідність і можливості підвищення їхньої ролі.</p> <p>2. Проблеми розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування в умовах розбудови Української держави.</p> <p>3. Роль місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць.</p> <p>4. Фінанси комунальних підприємств та організацій: особливості організації.</p> <p>5. Проблеми розвитку міжбюджетних відносин в Україні на етапі демократичних перетворень у суспільстві.</p>                                                           | 7 | 12 |
| 19 | <b>Тема: Фінансовий ринок</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 9 | 15 |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |    |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|----|
|    | 1. Суть фінансового ринку та його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.<br>2. Фондова біржа та її роль у розвитку фінансового ринку в Україні.<br>3. Держава як учасник фінансового ринку в Україні.<br>4. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.                                                                                                                                                                                                          |   |    |
| 20 | <b>Тема: Страхування та страховий ринок</b><br>1. Страховий ринок, його суть і роль у формуванні та розподілі страхових фондів.<br>2. Фінансові ресурси страховиків: джерела формування та пріоритети у використанні.<br>3. Держава як суб'єкт страхового ринку України.<br>4. Необхідність та проблеми запровадження медичного страхування в Україні.                                                                                                                                          | 8 | 13 |
| 21 | <b>Тема: Міжнародні фінанси</b><br>1. Особливості фінансів зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.<br>2. Стан і проблеми залучення іноземного капіталу в Україну.<br>3. Україна як суб'єкт міжнародних потоків фінансових ресурсів.<br>4. Міжнародні фінансові центри та їхній вплив на розвиток економіки України<br>5. Проблеми і тенденції співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.<br>6. Фінанси Європейського співтовариства, особливості організації. | 8 | 15 |
| 22 | <b>Тема: Фінансова безпека держави</b><br>1. Напрямки посилення фінансової безпеки України в кризових умовах.<br>2. Оцінка рівня фінансової безпеки України за окремими її складовими.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 6 | 13 |

## 6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

### Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентація результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари тощо);
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

### Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- глосарій;
- розрахункові роботи;
- презентація і захист результатів виконаних завдань і досліджень;
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;
- виступи на наукових заходах;
- підсумковий контроль – залік;
- підсумковий контроль – екзамен.

### Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

**Дедлайни та перескладання.** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

**Академічна доброчесність.** Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

**Відвідування занять.** Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

#### **Критерії оцінювання:**

**при усних відповідях:** повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

**при виконанні письмових завдань:** повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку, екзамену).

#### **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Оцінка за національною шкалою |              | Оцінка за шкалою ECTS |                                                  |
|-------------------------------|--------------|-----------------------|--------------------------------------------------|
|                               |              | оцінка (бали)         | пояснення за розширеною шкалою                   |
| зараховано                    | відмінно     | A (90 – 100)          | відмінно                                         |
|                               | добре        | B (80-89)             | дуже добре                                       |
|                               |              | C (70-79)             | добре                                            |
|                               | задовільно   | D (60-69)             | задовільно                                       |
|                               |              | E (50-59)             | достатньо                                        |
| незараховано                  | незадовільно | FX (35-49)            | незадовільно (з можливістю повторного складання) |
|                               |              | F (1-34)              | незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)   |

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблицях.

#### **Розподіл балів, які отримують здобувачі**

а) у третьому семестрі:

| Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота) |        |        |        |        |        |            |                    |        |        |         |         |         |            | Кількіст<br>ь балів<br>(залік) | Сумарн<br>а<br>кількіст<br>ь балів |
|-----------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|------------|--------------------|--------|--------|---------|---------|---------|------------|--------------------------------|------------------------------------|
| Змістовий модуль 1                                  |        |        |        |        |        |            | Змістовий модуль 2 |        |        |         |         |         |            |                                |                                    |
| Т<br>1                                              | Т<br>2 | Т<br>3 | Т<br>4 | Т<br>5 | Т<br>6 | ІНДЗ<br>-1 | Т<br>7             | Т<br>8 | Т<br>9 | Т1<br>0 | Т1<br>1 | Т1<br>2 | ІНДЗ<br>-2 |                                |                                    |
| 4                                                   | 4      | 4      | 4      | 4      | 5      | 5          | 4                  | 4      | 4      | 4       | 4       | 5       | 5          | 40                             | 100                                |

б) у четвертому семестрі:

| Поточне тестування та самостійна робота |    |    |    |    |    |      |                    |    |    |    |      | Кількість балів (екзамен | Сумарна кількість балів |
|-----------------------------------------|----|----|----|----|----|------|--------------------|----|----|----|------|--------------------------|-------------------------|
| Змістовий модуль 3                      |    |    |    |    |    |      | Змістовий модуль 4 |    |    |    |      |                          |                         |
| T1                                      | T1 | T1 | T1 | T1 | T1 | ІНДЗ | T1                 | T2 | T2 | T2 | ІНДЗ |                          |                         |

|   |   |   |   |   |   |    |   |   |   |   |    |    |     |
|---|---|---|---|---|---|----|---|---|---|---|----|----|-----|
| 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | -1 | 9 | 0 | 1 | 2 | -2 | )  |     |
| 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5  | 5 | 5 | 5 | 5 | 5  | 40 | 100 |

T1, T2 ... T22 – теми змістових модулів.

Максимальна кількість балів складає: за перший і другий модулі – по 30 балів (разом – 60 балів); третій модуль – 35 балів, четвертий модуль – 25 балів.

З навчальної дисципліни «Фінанси» проводиться семестровий залік і екзамен в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни, і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, здобувач обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання: теоретичні питання з дисципліни, тестові завдання двох видів, глосарій.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку чи екзамені, входить: 2 теоретичних питання (по 11 балів), 5 тестів «правильно-неправильно» - по 1 балу (сумарно 5), 5 тестів - по 1 балу (сумарно 5) та визначення 4 термінів - по 2 бали (сумарно 8 балів).

По 11 балів ставиться за повне розкриття теоретичних питань у першому завданні. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню.

Після підготовки здобувачем тез відповіді та розв'язання тестів відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також екзамен може бути проведений у письмовій формі.

## 7. Рекомендована література - основна

1. Бак Н.А. Фінанси : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 352 с.
2. Бак Н.А. Фінанси. *Фінанси, банківська справа та страхування. Грошовий обіг і публічні фінанси* : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2019. С. 122-197.
3. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: У 3-х т. / Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ, ДННУ «Акад. фін. управління»; за ред. Т.І. Єфименко. Київ, 2010.
4. Фінанси : підручник / за ред. І.О. Лютого. Київ : Ліра-К, 2017. 720 с.
5. Фінанси : підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 с.
6. Юрій С.І. Фінансова думка України. Хрестоматія / автори-упорядники: С.І. Юрій, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, П.І. Юхименко; авт. передм. П.М. Леоненко; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Федосова. Київ : Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. У 3 т.
7. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін. Теорія фінансів : підручник / за ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

## 8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Антимонопольний комітет України – <http://www.amc.gov.ua>
2. Державна аудиторська служба України - [www.dkrs.gov.ua](http://www.dkrs.gov.ua)
3. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
4. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу України - [www.sdfm.gov.ua](http://www.sdfm.gov.ua)
6. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
8. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
9. Міністерство закордонних справ України – <http://www.mfa.gov.ua>
10. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
11. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - [www.nssmc.gov.ua](http://www.nssmc.gov.ua)

12. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
13. Пенсійний фонд України – <http://www.pfu.gov.ua/>
14. Рада національної безпеки і оборони України – <http:// www.rainbow.gov.ua/>
15. Рахункова палата України – <http://www.ac-rada.gov.ua/>
16. Фонд державного майна України – <http://www.spfu.gov.ua/>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Азіатський банк розвитку — <http://www.adb.org/>
2. Банк міжнародних розрахунків — <http://www.bis.org/>
3. Всесвітня торговельна організація (WTO) — <http://www.wto.org/>
4. Всесвітня туристична організація (WTO) — <http://www.world-tourism.org/>
5. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>
6. Європейський банк реконструкції і розвитку — <http://www.ebrd.com/>
7. Європейський інвестиційний банк — <http://www.eib.org/>
8. Європейський центральний банк — <http://www.ecb.int/>
9. Зовнішньоторговельна організація Японії (JETRO) — <http://www.jetro.go.jp/>
10. Міжамериканський банк розвитку — <http://www.iadb.org/>
11. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав — <http://www.cisstat.com/>
12. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) — <http://isi.cbs.nl/>
13. Міжнародна організація праці (ILO) — <http://www.ilo.org/>
14. Міжнародна фінансова корпорація — <http://www.ifc.org/>
15. Міжнародний валютний фонд — <http://www.imf.org/>
16. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>
17. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
18. Світовий банк — <http://www.worldbank.org/>
19. Статистичний офіс Європейської співдружності — <http://europa.eu.int/>
20. Центральний Європейський банк — <http://www.ecb.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – [www.lawukraine.com](http://www.lawukraine.com)
2. Інститут глобальних стратегій – [www.igls.com.ua](http://www.igls.com.ua)
3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – [www.ier.kiev.ua](http://www.ier.kiev.ua)
4. Інститут світової економіки і міжнародних відносин – [www.iweir.org.ua](http://www.iweir.org.ua)
5. Інформаційний сервер про Україну – [www.uazone.net](http://www.uazone.net)
6. Консорціум економічних досліджень – [www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC](http://www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC)
7. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова – [www.ucerps.org](http://www.ucerps.org)

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)
3. Національна парламентська бібліотека – [www.alpha.rada.kiev.ua](http://www.alpha.rada.kiev.ua)